

Slovenská povojnová poézia

- **Miroslav Válek**

- jeho poézia bola moderná, originálna a vysoko umelecká
- nadväzoval na avantgardné smery - surrealizmus, poetizmus, konštruktivizmus

- **Znaky tvorby:**

- na svet a človeka nazerá z viacerých (i neobvyklých) uhlov
- zobrazuje vnútorný svet a pocity človeka, jeho problémy, sklamanie, smútok
- využíva paródiu, iróniu, sebaíroniu a sarkazmus
- originálne metaforu a personifikácie, asociácie
- prevláda voľný verš, často princíp montáže
- v poézii spája lyrický a epický text
- často sa uplatňuje tzv. intertextualita (medzi jednotlivými básňami môžeme sledovať nadväzovanie)
- MELANCHÓLIA
- Váľkové texty sú viacvýznamové, nedajú sa vyložiť jednoznačne
- básne sú ľúbozvučné, preto častokrát i zhudobnené (Žbirka – Jesenná láska)

- **básnická zbierka DOTYKY**

- vyvolala veľký ohlas, pretože Válek upustil od čierno-bieleho videnia sveta, ktoré dominovalo v schematizme
- ľúbostné verše o sklamaní sa v láske, vzťah medzi mužom a ženou je napätý (nepochopenie, odcudzenie, hroziaci rozchod, frustrácia)

- **básnická zbierka PRÍŤAŽLIVOSŤ**

- prepája osud jednotlivca s modernými problémami civilizácie, ktorá naňho pôsobí desivo
- niektoré básne majú epické jadro, tzv. mikropříbeh, kombinuje verš s úsekmi napísanými prózou

- najznámejšou básňou je Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať:
 - básnik sa vracia do obdobia 30-tych a prvej polovice 40-tych rokov
 - zachytáva príbeh študentskej lásky k dievčaťu s českým menom, ktoré sa po vzniku SR muselo odsťahovať do Prahy, aby sa vzápätí stalo obeťou holokaustu
- **básnická zbierka NEPOKOJ**
 - vyjadruje nepokoj nad osudom človeka (človek už nie je iba vraždeným, ale aj vraždiacim, bolesť a smrť nielen prijíma, ale aj spôsobuje – Zabíjanie králikov)
 - autor kritizuje aj samého seba či svoju generáciu, napriek všetkému ešte verí v ľudské napredovanie
- **básnická zbierka MILOVANIE V HUSEJ KOŽI**
 - kniha existencialistickej poézie (čiastočne je ňou aj Nepokoj)
 - „Blíži sa doba ľadová, epocha sťahovania zvierat do ľudí.“ (degradácia človeka, návrat človeka k zvierat'u, nebojí sa vraždiť, opisuje svet ako pretechnizovaný, svet s „televíznym“ bohom)
- **Milan Rúfus**
 - „básnik ľudskej bolesti“
 - jeho tvorbu ovplyvnil symbolizmus
 - inšpiroval sa slovenskou ľudovou slovesnosťou
 - tradičné témy (domov, detstvo, vojna) spracoval jednoducho, bez pátosu
 - časté vidiecke (rustikálne) motívy: práca ľudu na poliach, spôsob života na vidieku
 - do slovenskej poézie priniesol „zovretú drobnú báseň“, t.j. verš ako myšlienka všeobecnej platnosti, pripomína príslovie alebo porekadlo
 - častokrát spomína smrť, vyznačuje sa citlivosťou, vnímavosťou (kontrast k Váľkovi), poézia má nádych tragickosti
 - láska = LÁSKA
 - kresťanské motívy (často parafrázy z Biblie)
- **básnická zbierka AŽ DOZRIEME**

- občianska, prírodná, reflexívna, intímna poézia !!!
- stavia proti sebe smútok a radosť, emócie a intelekt
- básne z rodného prostredia, motívy Tatier, ľudové zvyky a obyčaje
- **básnická zbierka ZVONY**
 - podľa kritikov najlepšia Rúfusova zbierka !!!
 - centrom básní je jednoduchý zamestnaný človek, ktorý zápasí s každodennými problémami
 - motív zeme, orby či siatia (symbolizujú život)
 - motív chleba a žatvy (ťažká práca ako základ existencie)
 - motív zvonov, ktoré symbolizujú život alebo smrť
 - motív kameňa (nemennosť)
 - veľký priestor je venovaný motívu bolesti a hnevu, smutné zamyslenia a kritika súčasnosti (odcudzenie, ľahostajnosť, strata totožnosti človeka)
- **básnická zbierka PRÍSNY CHLIEB**
 - predstavovala niečo nové, tradičné symboly sa oslabujú - motívy hviezd, vojny, mikroprocesorov
- **Válek VS Rúfusrozdíly**
 - téma Valek vnútorný svet a Rúfus dedina
 - valek bol tajomnejší a Rúfus naopak výstižný
 - Valek bol modernejší Rúfus klasický, obyčajný
 - Rúfus zakomponoval do básní dej
 - rufus citlivý valek sarkazmus
 - valek mesto rufus dedina
- **podobnosti**
 - kritizovanie spoločnosti
 - negatívne pocity, bolesť
 - motív nenaplnenej lásky
 - voľný verš

- **Úlohy43/2**

- podkovanou
- pazderí - úlomky, triesky
- rohoch
- pastieri
- chyžky
- sena
- vieska - dedinka
- zvonce
- saní
- býček
- jaslí

- **43/3**

- básnik ohlasuje chladný večer
- fučí silný sudený vietor
- v tme sa rozprávajú chyžky a z úst im vychádza para, lebo je vonku zima
- dedina vonia po sene
- všade počuť ako sa ľudia rozprávajú
- je polnoci už idú ľudia spať
- dedina zaspala keď na oblohu vybehli hviezdy
- hviezdy jasne žiarili
- krajina bola pokrytá zamrznutou rosou
- a deň sa blížil ku koncu

- **43/5**

- vieska